

Datum van inontvangstneming : 12/11/2018

III. Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Decreto-lei [wetsdecreet] nr. 47344/66 van 25 november 1966 (tot goedkeuring en tot regeling van de toepassing van het Burgerlijk Wetboek): artikel 310.

Artikel 310

(Verjaringstermijn van vijf jaar)

Na vijf jaar verjaren:

[...]

d) contractuele en wettelijke rente, ook brutorente, en dividenden van vennootschappen

[...]

IV. Feiten en procedure

1. Bij de Serviço de Finanças de Cantanhede (belastingdienst Cantanhede, Portugal) loopt een op 7 juli 2013 ingestelde fiscale executieprocedure tegen [REDACTED] Lda (hierna: „eiseres in verzet”) met het oog op invordering van een schuld jegens het IFAP betreffende staatssteun ten belope van 7 526,90 EUR, vermeerderd met verdragingsrente ten belope van 7 426,66 EUR.

2. Op 8 april 1993 en op 7 juli 1993 heeft eiseres in verzet met de Caixa de Crédito Agrícola Mútuo — Coimbra [CCAM Coimbra, (bank voor landbouwkrediet Coimbra)] kredietovereenkomsten gesloten in het kader van de kredietlijn voor het „herstel van de landbouw- en veeteeltactiviteiten”.

3. Op basis van die overeenkomsten is het IFADAP [Instituto Financeiro de Apoio ao Desenvolvimento da Agricultura (instituut voor de financiering van ontwikkelingssteun aan de landbouw), waaruit na een fusie met een ander instituut het IFAP is ontstaan] op grond van wetsdecreet nr. 146/94 van 24 mei 1994 overgegaan tot de verwerking en betaling aan eiseres in verzet, in de vorm van rentesubsidies, van de volgende bedragen (in EUR): 4 189,90 EUR op 12 juli 1994; 2 513,94 EUR op 12 juli 1995 en 823,06 EUR op 30 april 1996.

4. Op 25 november 1999 heeft de Europese Commissie beschikking 2000/200/EG vastgesteld met betrekking tot de door Portugal ingestelde steunregeling voor het wegwerken van de schulden van intensieve veehouderijbedrijven en het stimuleren van de varkenshouderij [PB 2000, L 66, blz. 20], waarin zij zich om de daarin uiteengezette redenen op het volgende standpunt heeft gesteld:

„Artikel 1

■■■■■ ■■■■

1. De kredietlijn voor het wegwerken van de schulden van de intensieve veehouderij, ingesteld bij hoofdstuk I van wetsdecreet nr. 146/94 van 24 mei 1994, is onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de gevallen waarin het subsidie-equivalent, gecumuleerd met de ontvangen investeringssteun, meer dan 35 % bedraagt in andere dan agrarische probleemgebieden.

2. De kredietlijn voor het stimuleren van de varkenshouderij, ingesteld bij hoofdstuk II van wetsdecreet nr. 146/94 van 24 mei 1994, is onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

Artikel 2

Portugal moet de in artikel 1 bedoelde steunregelingen intrekken.

Artikel 3

1. Portugal neemt alle nodige maatregelen om de in artikel 1 bedoelde en reeds onwettig ter beschikking gestelde steun van de begunstigden terug te vorderen.

2. De terugvordering dient onverwijld en in overeenstemming met de nationaalrechtelijke procedures te geschieden. De terug te vorderen steun omvat rente vanaf de datum waarop de onrechtmatige steun voor de begunstigden beschikbaar was tot de datum van daadwerkelijke terugbetaling van de steun. De rente wordt berekend op grond van de referentierentevoet welke wordt gehanteerd voor de berekening van het nettosubsidie-equivalent in het kader van regionale steunregelingen.

Artikel 4

Portugal deelt de Commissie binnen twee maanden vanaf de kennisgeving van deze beschikking mee welke maatregelen het heeft genomen om hieraan te voldoen.

Artikel 5

Deze beschikking is gericht tot de Portugese Republiek.”

5. Op 12 augustus 2009 heeft het IFAP eiseres in verzet een brief gestuurd, waarvan de inhoud hierna deels wordt weergegeven:

„[...] het voormalige IFADAP is in maart 2001 gestart met de terugvordering van de onverenigbaar geachte steun, waarbij het zich per brief tot alle begunstigden richt, waaronder tot u, met het verzoek de ten onrechte ontvangen bedragen terug te betalen.

Aangezien het openstaande bedrag nog niet is betaald, dient u over te gaan tot de betaling van 14 634,02 EUR [...] binnen 10 werkdagen te rekenen vanaf de ontvangst van deze brief [...].”

6. De in het vorige punt vermelde brief werd ontvangen op 13 augustus 2009.
7. Op 14 augustus 2009 heeft eiseres in verzet in een per fax tot het IFAP gerichte brief gevraagd om een kopie van de overeenkomst die aan de basis lag van de lopende procedure.
8. Op 9 februari 2011 heeft het IFAP eiseres in verzet een brief gestuurd met daarbij een kopie van de vermelde overeenkomsten.
9. Bij normaal aangetekend schrijven van 26 juli 2013 werd eiseres in verzet gedagvaard in het kader van de executieprocedure.

V. Voornaamste argumenten van partijen

Eiseres in verzet voert aan dat de plicht tot terugbetaling van eventueel ontvangen bedragen 5 jaar na de ontvangst van die bedragen verjaart (artikel 40 van wetsdecreet nr. 155/92), wat in het onderhavige geval zou zijn gebeurd in 1997 en in 1999. Wat de rente betreft, betoogt zij dat ook het recht op ontvangst van rente is verjaard, aangezien meer dan 5 jaar zijn verstreken sinds de datum van opeisbaarheid van de verplichting waarop die rente betrekking heeft [artikel 310, onder d), van het Burgerlijk Wetboek; hierna: „BW”].

Het IFAP voert aan dat in het onderhavige geval niet de verjaringstermijn waarop eiseres in verzet zich beroept, maar de algemene, gewone verjaringstermijn van 20 jaar van toepassing is (artikel 309 BW). Wat de rente betreft, kan het IFAP pas na afsluiting van de met het oog op terugvordering van de steun geopende administratieve procedure, de betrokken schuldvordering jegens eiseres in verzet ten uitvoer leggen, waardoor de opgeworpen verjaring niet speelt.

VI. Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzingsbeslissing

In het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing gaat het in hoofdzaak erom dat de nationale wetgeving niet voorziet in een verjaringstermijn die specifiek van toepassing is bij de tenuitvoerlegging van het bevel tot terugvordering van onrechtmatige steun, wat ertoe heeft geleid dat de hogere rechterlijke instanties hebben geoordeeld dat voor schulden jegens het IFADAP (of het IFAP) als gevolg van de terugvordering van door de Portugese staat toegekende financiële steun die de Commissie in een beschikking als onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt heeft geacht, de in artikel 309 BW vastgelegde algemene verjaringstermijn van 20 jaar van toepassing is.

Hoewel lijkt vast te staan dat een pleidooi voor een kortere verjaringstermijn dan de termijn van 10 jaar als bedoeld in verordening (EU) 2015/1589 niet coherent zou zijn en aldus het doeltreffendheidsbeginsel zou schenden, rijst de vraag of de toepassing van de algemene verjaringstermijn van 20 jaar niet ingaat tegen het evenredigheidsbeginsel, waarop het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft

■■■■■ ■■■■

gewezen in verband met de verjaringstermijnen die van toepassing zijn op procedures die de nationale autoriteiten naar aanleiding van door het bevoegde nationale orgaan vastgestelde onregelmatigheden instellen tegen begunstigden van Europese steun.

In het licht van de benadering van het Hof van Justitie van de Europese Unie in de arresten over deze kwestie (zie arresten [van 5 mei 2011, *Ze Fu Fleischhandel en Vion Trading*, C-201/10 en C-202/10, EU:C:2011:282, en 17 september 2014, ■■■■■ *Companhia*, C-341/13, EU:C:2014:2230]), is de toepassing van een verjaringstermijn van 20 jaar als vastgesteld in artikel 309 BW met andere woorden onverenigbaar met het Unierechtelijke evenredigheidsbeginsel.

Anderzijds kan de toepassing van de in artikel 310, onder d), BW vastgestelde verjaringstermijn van 5 jaar op ten gevolge van een besluit tot terugvordering van steun verschuldigde rente afbreuk doen aan het Europese doeltreffendheidsbeginsel en het beginsel dat staatssteun onverenigbaar is met de interne markt.

(Een soortgelijke vraag is reeds gesteld in zaak C-349/17, *Eesti Pagar AS/Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus*, *Majandus-ja Kommunikatsiooniministeerium*, die bij het Hof van Justitie van de Europese Unie aanhangig is).

VII. Prejudiciële vragen

1. Is de verjaringstermijn voor de uitoefening van bevoegdheden tot terugvordering van steun als bedoeld in artikel 17, lid 1, van verordening (EU) 2015/1589 van de Raad van 13 juli 2015 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, enkel van toepassing op de betrekkingen tussen de Europese Unie en de lidstaat tot welke het besluit tot terugvordering van de steun is gericht, of eveneens op de betrekkingen tussen die lidstaat en eiseres in verzet als begunstigde van de met de gemeenschappelijke markt onverenigbaar geachte steun?
2. Indien wordt geoordeeld dat de bovenvermelde verjaringstermijn van toepassing is op de betrekkingen tussen de lidstaat tot welke het besluit tot terugvordering van de steun is gericht en de begunstigde van de met de gemeenschappelijke markt onverenigbaar geachte steun, dient dan te worden aangenomen dat die verjaringstermijn enkel van toepassing is op de procedurele fase, of eveneens bij de tenuitvoerlegging van het terugvorderingsbesluit?
3. Indien wordt geoordeeld dat de bovenvermelde verjaringstermijn van toepassing is op de betrekkingen tussen de lidstaat tot welke het besluit tot terugvordering van de steun is gericht en de begunstigde van de met de gemeenschappelijke markt onverenigbaar geachte steun, dient dan te worden aangenomen dat die verjaringstermijn wordt gestuit door om het even welke

handeling van de Commissie of van de lidstaat in verband met de onrechtmatige steun, ook al is de begunstigde van de terug te betalen steun van die handelingen nog niet in kennis gesteld?

4. Staan artikel 16, lid 2, van verordening (EU) 2015/1589 van de Raad van 13 juli 2015 en de Europese beginselen, met name het doeltreffendheidsbeginsel en het beginsel dat staatssteun onverenigbaar is met de interne markt, in de weg aan de toepassing van een verjaringstermijn die korter is dan de in artikel 17 van die verordening gestelde verjaringstermijn, zoals de verjaringstermijn die in artikel 310, lid 1, onder d), van het Burgerlijk Wetboek is opgelegd voor rente waarmee die terug te vorderen steun wordt vermeerderd?